

Postopek za identifikacijo, vodenje seznama, oceno in sanacijo divjih odlagališč na območju Občine Jesenice

0. UVOD

Ta postopek je namenjen sistematičnemu pristopu k ravnanju z divjimi odlagališči na območju Občine Jesenice. V postopku je opisan način identifikacije in popisovanja divjih odlagališč, vodenje seznama divjih odlagališč in njihovega statusa, ocenjevanja njihovega tveganja za okolje s poudarkom na ogroženosti virov pitne vode ter površinskih vod ter odločanja v zvezi s pristopom k sanaciji posameznih divjih odlagališč.

Proces sanacije divjih odlagališč poteka v petih stopnjah:

I. faza: V prvi fazi – odkritje odlagališča - se pridobi informacijo o lokaciji divjega odlagališča na osnovi različnih možnosti prijav.

II. faza: V drugi fazi – popis odlagališča – po prijavi divjega odlagališča si pooblaščen oseba (medobčinski inšpektor, pooblaščenec komunalne direkcije) najprej ogleda lokacijo divjega odlagališča in ob tem izpolni 1. del obrazca (terenski podatki).

III. faza: V tretji fazi – vnos podatkov v seznam divjih odlagališč (kataster) – odgovorna oseba za divja odlagališča z Občine Jesenice poskrbi za vnos podatkov v seznam divjih odlagališč, kar pomeni, da je v primeru drugega popisovalca, le-ta dolžan dostaviti izpolnjen popisni list osebi pooblaščeni za vnos.

IV. faza – V četrti fazi – oceni nevarnosti odlagališča – se izpolni 3. del obrazca in zbere podatke eventualne kemijske analize odpadka, s pomočjo katerih se izdelata končna ocena nevarnosti, ki jo predstavlja divje odlagališče oziroma se odlagališče uvrsti v razred tveganja.

V. faza: V peti fazi – sanacija – se izvede sanacija divjega odlagališča v skladu z določenim razredom nevarnosti. Sanacijo divjega odlagališča vodi medobčinski inšpektor v skladu s svojimi predpisanimi postopki ali pooblaščenec Občine Jesenice (komunalne direkcije) skladno z občinskega plana sanacije črnih odlagališč.

Odgovornosti za izvedbo posamezne faze so naslednje:

I. Faza: prijavo o divjem odlagališču sprejme medobčinski inšpektor ali pooblaščen oseba komunalne direkcije (prijavo o divjem odlagališču lahko sprejme kdorkoli na Občini Jesenice in jo posreduje pooblaščen osebni komunalne direkcije).

II. Faza:

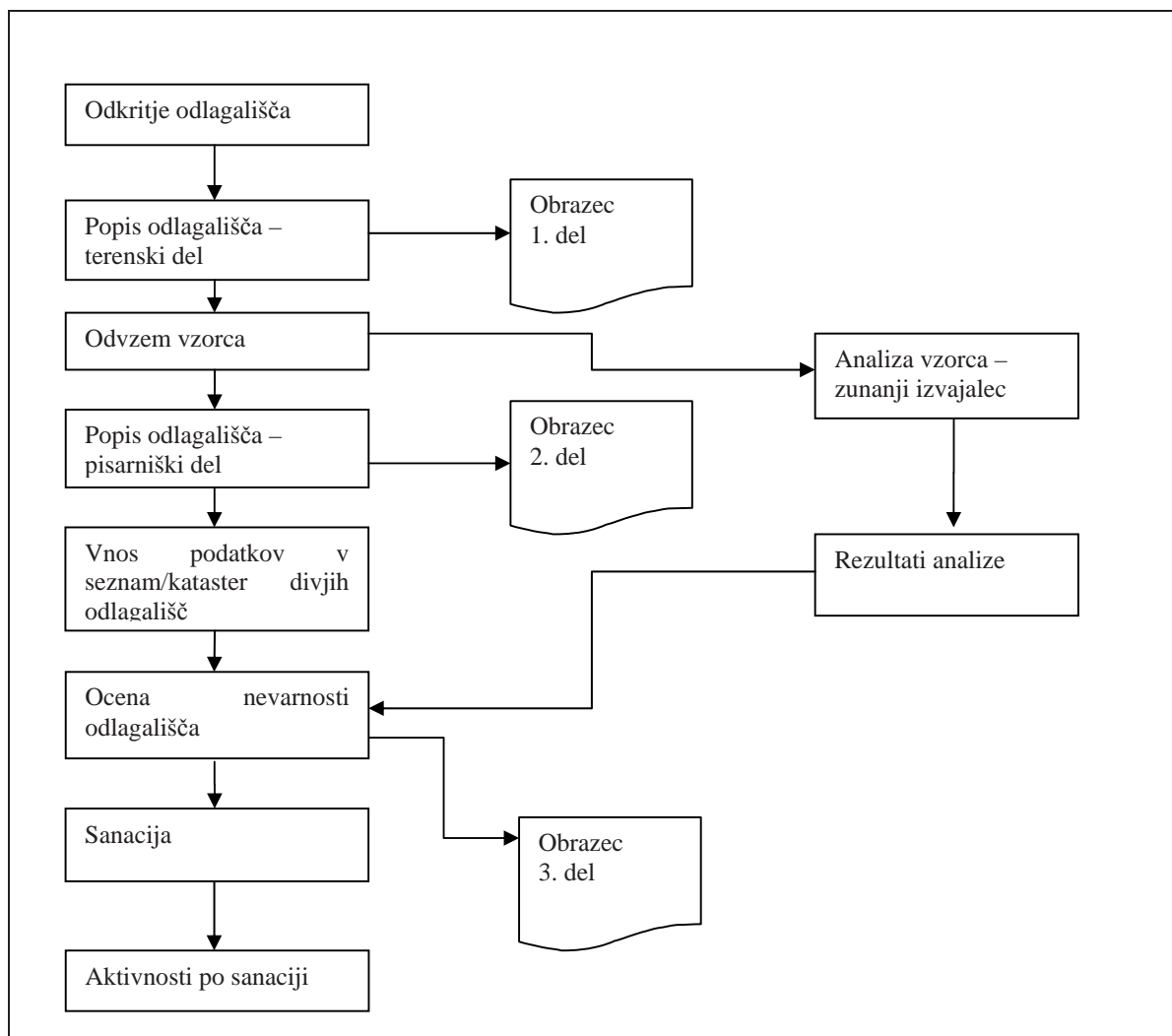
- Obrazec 1 – 1. del: izpolni medobčinski inšpektor (ki v nadaljevanju izpolnjeni del obrazca 1 – 1. del z ortofoto posnetkom lokacije divjega odlagališča preda pooblaščen osebni komunalne direkcije) ali pooblaščen oseba komunalne direkcije.
- Obrazec 1 – 2. del izpolni pooblaščen oseba komunalne direkcije.

III. faza: vnos v seznam divjih odlagališč – kataster: pooblaščen oseba komunalne direkcije zagotovi, da se vsi podatki o odkritju divjih odlagališč vnesejo v elektronski seznam – katastre divjih odlagališč.

IV. faza: Ocenjevanje divjega odlagališča izvede pooblaščen oseba komunalne direkcije in podatke posreduje medobčinski inšpekciji, ki nato ustrezno ukrepa.

V. faza: Sanacijo divjega odlagališča se izvede v skladu s postopki, ki jih vodi medobčinski inšpektor ali skladno s občinskim planom sanacij črnih odlagališč. Shematski prikaz postopka v petih fazah je prikazan na sliki 1.

Slika 1: Shematski prikaz ravnanja v primeru odkritja odlagališča

1. I. FAZA: ODKRITJE DIVJEGA ODLAGALIŠČA

Kot divje odlagališče odpadkov se definira kup odpadnega materiala s prostornino 1m³ ali več.

Do prijave divjega odlagališča lahko pride po različnih poteh;

- posamezniki lahko prijavijo divje odlagališče pooblašeni osebi (medobčinski inšpektor, pooblaščen oseba komunalne direkcije), druge inšpekcije (npr. okoljske inšpekcije)
- posamezniki lahko prijavijo divje odlagališče v sklopu akcij, ki jih organizirajo nevladne organizacije (npr. Popis divjih odlagališč 2011)
- divje odlagališče lahko pri svojem delu odkrije tudi pristojna pooblaščen oseba (odgovorna oseba z Občine Jesenice, medobčinski inšpektor, občinski redar, idr.).

Ko medobčinski inšpektor ali pooblaščenec komunalne direkcije prejme prijavo o divjem odlagališču, ga je dolžan popisati divje odlagališče v skladu s tem postopkom. Izpolni Obrazec 1, ki je priloga tega postopka, in sicer mora izpolniti 1. in 2. del obrazca 1.

2. II. FAZA: POPIS DIVJEGA ODLAGALIŠČA

Po prijavi divjega odlagališča si pooblaščenca oseba (medobčinski inšpektor, pooblaščenec komunalne direkcije) najprej ogleda lokacijo divjega odlagališča in ob tem izpolni 1. del obrazca (terenski podatki), v katerega vnese podatke, ki jih o odlagališču pridobi pri ogledu divjega odlagališča v naravi. Po potrebi oziroma v izrednih situacijah (sum na nevarne snovi, ki jih ne more identificirati kot nevarne snovi) odvzame reprezentativni vzorec odpadka z divjega odlagališča in jih pošlje na analizo v Zavod za zdravstveno varstvo Kranj (ZZV Kranj) oziroma se z njimi posvetuje in glede na posvet odvzame vzorce oziroma to storijo predstavniki ZZV Kranj.

Po vrnitvi v pisarno izpolni še 2. del obrazca, v katerega vnese podatke o lokaciji odlagališča, ki jih pridobi iz različnih baz podatkov, ki so dostopne na svetovnem spletu. V primeru, da je bil na terenu odvzet tudi vzorec odpadka, se le tega pošlje v ustreznih laboratorij na analizo.

Popis odlagališča poteka v dveh fazah; pri terenskem ogledu divjega odlagališča se popiše vidne značilnosti odlagališča, ki se jih v pisarni dopolni s podatki iz drugih baz podatkov, ki so dostopni na svetovnem spletu.

V nadaljevanju tega postopka so točke opisa postopka enake točkam iz obrazca 1.

1. Splošno

Vnese se ime in priimek popisovalca ter datum in ura terenskega ogleda.

2. Geografski podatki o odlagališču

Lokacija

Podatke o lokaciji oziroma legi odlagališča se pridobi z obiskom lokacije divjega odlagališča, pri tem se na vnaprej pripravljenem orto-foto posnetku z merilom 1:1000 (predhodna sprintana slika lokacije odlagališča) označi točno mesto odlagališča. Gauss-Kruegerjeve koordinate posameznega odlagališča se naknadno določi na eni od dostopnih GIS aplikacij (Atlas okolja, GIS Občine Jesenice), in sicer se določi centroid divjega odlagališča tako, da se določi Gauss-Kruegerjeve koordinate za središče divjega odlagališča. Orto foto posnetek z ročno označenim odlagališčem se doda kot priloga izpolnjenem Obrazcu 1.

Dostop

Za potrebe tudi kasnejše sanacije se na terenskem ogledu natančno opiše dostop do odlagališča, oddaljenost od najbližje ceste po kateri je možen promet z motornimi vozili in ob tem skuša ugotoviti/oceniti, kakšna **posebna oprema bo bila potrebna za odstranitev odpadkov**. Vpiše se tudi **oddaljenost od najbližje površinske vode**, če se to vidi na terenu, drugače se to vpiše v pisarni s pomočjo Atlasa okolja ali GIS-a. Za poti, ki vodijo do odlagališča se natančno popiše tudi ovire na tej poti, če so prisotne. Če se zaradi zaraščenosti dostopne poti ne da določiti razdalje do najbližje ceste, ki bi se jo lahko uporabilo za sanacijo odlagališča, se ta parameter naknadno določi iz digitalnega posnetka v pisarni.

3. Opis odlagališča

Opaznost

Pri opisu odlagališča je potrebno posebno pozornost posvetiti opaznosti in aktivnosti le tega, saj so odlagališča, ki so bolj opazna in ki poleg tega izgledajo še kot da so aktivna, pravi magnet za tiste, ki imajo prav tako namen odlagati odpadke v naravi. Odlagališča so lahko **odkrita**, dobro vidna z asfaltirane ceste, **delno prikrita**, vidna s kolovozov ali pešpoti in **povsem prikrita**, opazna samo z neposredne bližine.

Aktivnost odlagališča

Opaznost odlagališča je delno povezana tudi z aktivnostjo odlagališča, saj so že dolgo neaktivna odlagališča običajno prerasla s travo ali drugim rastlinjem, ki delno ali v celoti prekrijejo kupe odpadkov, še posebej če so ti odvrženi v luknje na terenu (suhe struge, kotanje ipd.). Pri pridobivanju podatkov o starosti in trenutni aktivnosti odlagališča se izvede razgovore z najbližjimi prebivalci, če so ti seveda na voljo. Odlagališča so lahko **polno aktivna**, po vsej svoji površini; **delno aktivna**, samo na delu odlagališča; **neaktivna**, a še neporaščena, delno poraščena ali povsem poraščena.

Površina odlagališča

Površino odlagališča se izračuna iz terenskih meritev dimenzij odlagališča; če je odlagališče približno krožne oblike se izmeri njegov premer (d) in površino izračuna po enačbi $\pi \cdot (d/2)^2$; če je odlagališče bolj pravokotne oblike se izmerijo njegove stranice (a in b), površina znaša $a \cdot b$.

Višina odlagališča

Za **višino odlagališča** vzamemo višino kupa, če je odlagališče v obliki samo enega kupa ali povprečno višino kupov smeti, če je odlagališče sestavljeno iz več med seboj povezanih kupov.

Volumen odlagališča

Površino odlagališča in višino odpadkov se uporabi za oceno prisotne količina odpadkov na divjem odlagališču. **Volumen odpadkov** je v primeru, da je odlagališče v obliki enega kupa odpadkov približno enaka $0,5 \cdot \text{površina odlagališča} \cdot \text{višina odlagališča}$. Če pa je odlagališče odpadkov v obliki medsebojno povezanih kupov znaša njegov volumen približno $0,67 \cdot \text{površina} \cdot \text{povprečna višina kupa}$.

4. Opis odpadkov na odlagališču

Na divjih odlagališčih odložene odpadke se za potrebe praktične klasifikacije divjih odlagališč odpadkov deli na naslednjih pet skupin:

1. **Kmetijski in organski odpadki:** Veje, les, kompost, gnoj, mrhovina, odpadlo rastlinje, zemlja, pesek, prod, jalovina, kamenje,
2. **Komunalni odpadki:** Papir, karton, steklo, drobne kovine, plastika, stiropor, mešani odpadki iz gospodinjstev,
3. **Kosovni odpadki:** Pohištvo, sedežne garniture, žimnice, bela tehnika, kolesa ipd.,
4. **Gradbeni odpadki:** Beton, opeka, vreče cementa, vreče apna, omet, keramične ploščice, gradbene kovine, ruševine,
5. **Nevarni odpadki:** Salonitne plošče, motorna vozila, pnevmatike, asfalt, odpadna olja, barve, laki, razpršilci, akumulatorji, pesticidi in njihova embalaža, izolacija, kondenzatorji, baterije, medicinske igle, fluorescentne luči, strelivo, nevarna čistilna sredstva ter sodi z nedoločljivo vsebino.

Za vse odpadke, za katere med popisom odlagališča ne moremo zagotoviti, da so nenevarni, do izdelave analize odpadkov velja, da so nevarni odpadki.

Če se med terenskim popisom odlagališča pojavi sum na prisotnost nevarnih odpadkov – sodi ali druge posode z nedoločljivo vsebino, se lahko odvzame tudi vzorec tega odpadka za kemijsko analizo. Najpogosteje so v sodih ali drugih posodah shranjene tekoče snovi.

V primeru, da je vsebina zaradi zunanjih vplivov v nehomogenem stanju – gošča na dnu soda, nad goščo tekočina – je potrebno vsebino posode pred vzorčenjem homogenizirati z mešanjem. Po homogenizaciji vsebine se vzorec zajame iz sredine posode. Odvzeti vzorec se shrani v vzorčni posodi iz istega materiala kot je posoda v kateri je bil odpadek najden, saj s tem odpadka ne kontaminiramo z drugimi snovmi.

V primeru, da je vsebina posode trda, ali pa zelo gosta in na videz homogena vzamemo vzorec z različnih mest v posodi, v primeru, da se na odlagališču nahaja več posod z enako vsebino vzorčimo iz različnih posod in vzorce pred oddajo v analizo združimo.

V primeru, da na odlagališču naletimo na kup sipkega materiala, za katerega sumimo, da je nevaren odpadek, ga vzorčimo na večih mestih, delne vzorce združimo in premešamo ter oblikujemo v manjši kupček, ki ga razdelimo na četrtine, dve nasprotni četrtini zavržemo drugi dve pa zopet zmešamo. Postopek ponavljamo dokler ne dobimo želene količine vzorca za analizo.

Odpadkov za katere že na videz vemo, da so nevarni odpadki, ni potrebno vzorčiti.

V primeru, da so posode še originalno zaprte in na njih nalepke z oznako njihove vsebine, vzorčenje ni potrebno, ampak v Obrazcu 1 v točki 4 v tabeli pod vrstico prepis oznak – vpišemo podatke iz nalepke, pri tem prepíšemo oznako nevarnosti (oranžen znak ali rdeč piktogram), R stavke, prerišemo simbol za nevarnost.

5. Lokacijski podatki odlagališča

V to točko obrazca 1 vpišemo podatke o parcelnih številkah, katastrski občini odlagališča ter ime in priimek ali naziv in naslov lastnika zemljišča. Podatke pridobimo iz javnih podatkov na spletu:

- Atlas okolja: http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso,
- GIS Občine Jesenice,
- Ostali katastri

6. Podatki o vodovarstvenem območju

Za potrebe ocene nevarnosti, ki jo za vire pitne vode predstavlja divje odlagališče odpadkov je potrebno iz GIS-ov (GIS Občine Jesenice ali Atlasa okolja ARSO) za mesto nahajanja divjega odlagališča pridobiti podatke o vodovarstvenem območju, in sicer oddaljenost v m od najbližjega VVO, oddaljenost v m od najbližjega VVO I. stopnje oziroma najbližjega zajetja pitne vode, če to ni obdano z vodovarstvenimi pasovi. Razdalje izmerimo s pomočjo podatkov na spletu (GIS Občine Jesenice ali Atlasa okolja ARSO).

7. Podatki o zemljišču odlagališča

Iz podatkov ministrstva za kmetijstvo (GERK: <http://rkg.gov.si/GERK/viewer.jsp>) in/ali geodetske uprave je za mesto divjega odlagališča potrebno pridobiti podatke o pedološki in geološki podlagi lokacije ter oddaljenost v m od površinske vode (reka, potok, bajer).

8. Ostalo

Za potrebe izdelave načrta in načina sanacije je iz GIS-ov potrebno pridobiti še podatke o oddaljenosti odlagališča od najbližjega roba strnjenega naselja, od najbližje asfaltirane poti in najbližje poti, ki se jo lahko uporabi za dostop do odlagališča.

9. Priloge

Na obrazcu 1 se v rubriki 9. Priloge dopiše še, katere priloge so sestavni del popisnega obrazca, ki so obvezno ortofoto posnetek z označeno lokacijo odlagališča, po potrebi pa še lahko analiza odpadka,

3. III. FAZA: VNOS PODATKOV V SEZNAM DIVJIH ODLAGALIŠČ – KATASTER

Občina Jesenice vodi seznam oziroma kataster divjih odlagališč, iz katerega so razvidni vsi podatki o divjih odlagališčih. Za zagotovitev vpisa v seznam oz. kataster divjih odlagališč je zadolžena pooblaščen osebna komunalne direkcije, da se vsi prijavljeni/odkrita divja odlagališča tudi vpišejo v seznam/kataster.

To pomeni, da so vsi drugi popisovalci (inšpektor, redar...) dolžni po popisu divjega odlagališča, pooblaščenim osebam posredovati ustrezno izpolnjene popisne liste, potrebne za vnos odlagališča v evidenco.

Po popisu odlagališča se vse pridobljene podatke vpiše v bazo divjih odlagališč, ki se jo vodi v elektronski obliki kot samostojen sloj v GIS-u Občine Jesenice, v delu namenjenem uporabi pooblaščenih oseb. V GIS sloju je potrebno voditi podatke o obstoječih in novoodkritih divjih odlagališčih, ki so namenjeni izdelavi ocene nevarnosti posameznega divjega odlagališča in načrtovanju sanacije le tega. Poleg tega je v istem sloju potrebno voditi tudi lokacijske podatke o odstranjenih divjih odlagališč, ki so potrebna za nadzor nad saniranimi mesti, saj ta kljub sanaciji še vedno predstavljajo točke tveganja za nastanek novih divjih odlagališč.

4. IV. FAZA: OCENA NEVARNOSTI DIVJEGA ODLAGALIŠČA

V sklopu ocenjevanja nevarnosti divjega odlagališča se izpolni 3. del obrazca 1. Poleg tega se v temu delu tudi zbere podatke eventualne kemijske analize odpadka, s pomočjo katerih se izdelata končna ocena nevarnosti, ki jo predstavlja divje odlagališče oziroma se odlagališče uvrsti v razred tveganja. Na podlagi te ocene oziroma razvrstitve v ustrezen razred, se v četrti fazi izvede ustrezne sanacijske ukrepe, ki so skladni z oceno odlagališča.

Pri izdelavi ocene nevarnosti divjega odlagališča si pomagamo s podatki, ki smo jih pridobili pri popisu odlagališča. Ocena nevarnosti odlagališča je sestavljeni iz treh vsebinskih sklopov:

- stopnja obremenjenosti odlagališča
- stopnja tveganja za vodne vire
- opaznost odlagališča.

10. Stopnja obremenjenosti odlagališča

Obremenjenost odlagališča ocenimo na osnovi treh parametrov:

- količine nevarnih odpadkov,
- skupne količine odpadkov in
- možnosti, da se pod odlagališčem nahaja še več odpadkov.

Količino nevarnih odpadkov izračunamo/ocenimo iz podatkov o deležu odloženih nevarnih odpadkov med vsemi odpadki na odlagališču, ter rezultatov analize odpadkov, če je bila ta izvedena. Nevarni odpadki so vsi tisti odpadki, ki so navedeni v točki 2.1.3 Opis odpadkov na odlagališču pod točko 5 in še vsi odpadki, za katere ne vemo ali so nevarni ali ne in jih zato klasificiramo kot nevarne odpadke. Količino nevarnih odpadkov pretvorimo v točke na naslednji način:

- $>1000 \text{ m}^3 = 25$ točk
- $501-1000 \text{ m}^3 = 20$ točk
- $201-500 \text{ m}^3 = 15$ točk
- $51-200 \text{ m}^3 = 10$ točk
- $0-50 \text{ m}^3 = 5$ točk
- odlagališče brez nevarnih odpadkov = 0 točk

Skupno količino odpadkov na odlagališču izračunamo/ocenimo iz podatkov o površini in višini vseh odloženih odpadkov. Skupno količino odloženih odpadkov pretvorimo v točke na naslednji način:

- $>10.000 \text{ m}^3 = 10$ točk
- $1001-10.000 \text{ m}^3 = 8$ točk
- $101-1001 \text{ m}^3 = 6$ točk
- $11-100 \text{ m}^3 = 4$ točke
- $1-10 \text{ m}^3 = 2$ točki

Možnosti, da se pod odlagališčem nahaja še več odpadkov, ki zapolnjujejo npr. naravne poglobitve, presojamo na podlagi siceršnjega poznavanja konfiguracije terena oziroma pogovora z lokalnim prebivalstvom, ki dobro pozna stanje terena na mestu odlagališča. Možnost, da je pod površjem obstoječega odlagališča skritih še več odpadkov pretvorimo v točke na naslednji način:

- Obstaja velika verjetnost, da so pod kupom še drugi odpadki = 5 točk
- Obstaja manjša možnost, da so pod kupom še drugi odpadki = 3 točke
- Pod odlagališčem sigurno ni drugih odpadkov = 0 točk

11. Stopnja tveganja za vodne vire

Tveganje za vodne vire ocenimo na podlagi naslednji parametrov:

- oddaljenosti od VVO ali zajetja,
- lege znotraj VVO in
- globine tal do podtalnice.

Oddaljenost od VVO območja določimo tako, da izmerimo razdaljo med odlagališčem in najbližjim VVO I. stopnje ali najbližjim zajetjem. Oddaljenost pretvorimo v točke na naslednji način:

- 0–200 m = 25 točk
- 201–500 m = 20 točk
- 500–1000 m = 15 točk
- 1000–2000 m = 10 točk
- nad 2000 m = 5 točk

Legi odlagališča znotraj VVO se pretvori v točke na naslednji način:

- Lega znotraj VVO I. stopnje = 10 točk
- Lega znotraj VVO II. stopnje = 7 točk
- Lega znotraj VVO III. stopnje = 5 točk

Oddaljenost do površinske vode se v točke pretvori na naslednji način:

- <5,0 m = 5 točk,
- 5,0 do 15 m = 3 točke in
- >15 m = 0 točk.

12. Opaznost odlagališča

Opaznost odlagališča ocenjujemo s parametroma

- aktivnost in
- vidnost odlagališča.

Aktivnost odlagališča ocenimo glede na njegov izgled (zaraščenost) in skozi razgovor z lokalnim prebivalstvom. Aktivnost odlagališča pretvorimo v točke:

- Polno aktivno odlagališče = 10 točk
- Delno aktivno odlagališče = 7 točk
- Neaktivno, nezaraslo odlagališče = 5 točk
- Neaktivno delno zaraslo odlagališče = 3 točke
- Neaktivno, povsem zaraslo odlagališče = 1 točka

Vidnost odlagališča se v točke pretvori na naslednji način:

- Odkrito odlagališče, dobro vidno z asfaltirane ceste = 10 točk
- Delno prikrito odlagališče vidno s kolovoza oz. pešpoti = 6 točk
- Povsem prikrito odlagališče, opazno samo z neposredne bližine = 3 točke

Ko izpolnimo vse točke na Obrazcu ocene nevarnosti odlagališča (obrazec 1, 3. del), seštejemo vse točke in dobimo končno oceno nevarnosti posameznega odlagališča, ki jo prav tako vpišemo v obrazec 1-3. del.

Po izračunu končne ocene odlagališča se le tega razporedi v razrede odlagališča na naslednji način:

- >61 točk = Razred odlagališča 1
- 41 do 60 točk = Razred odlagališča 2
- 21 do 40 točk = Razred odlagališča 3
- <20 točk = Razred odlagališča 4

Na podlagi razvrstitve divjega odlagališča v razrede izdelamo predlog ukrepov in način sanacije posameznega divjega odlagališča. Pooblaščenca oseba komunalne direkcije

medobčinskemu inšpektorju po potrebi pošlje v celoti izpolnjen obrazce 1, ki na osnovi ocene divjega odlagališča ustrezno ukrepa.

5. V. FAZA: SANACIJA DIVJEGA ODLAGALIŠČA

Ko medobčinski inšpektor dobi od pooblaščenice osebe komunalne direkcije v celoti izpolnjen obrazec za divje odlagališče ustrezno ukrepa v skladu s svojimi pooblastili. Postopke vodi v skladu z naslednjimi občinskimi odloki:

- Odlok o ravnanju s komunalnimi odpadki v Občini Jesenice (Uradni list RS, št. 52/10)
- Odlok o javnem redu in miru (Uradni list RS, št. 52/10)
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06)

Če se že pri prijavi odkrije povzročitelja nezakonitega odlaganja odpadkov je v skladu s 27. členom odloka o ravnanju s komunalnimi odpadki občinska inšpekcija obvezana izdati odločbo o odstranitvi odpadkov na lastne stroške. Če povzročitelj tega ne stori, jih na njegove stroške odstrani izvajalec javne službe na podlagi odločbe občinske inšpekcije.

Če povzročitelj ni znan, odpadke na podlagi odločbe občinske inšpekcije odstrani izvajalec javne službe na stroške lastnika zemljišča oziroma na račun osebe, ki izvaja posest nad zemljiščem. Če občinska inšpekcija kasneje odkrije povzročitelja nezakonito odloženih odpadkov ima lastnik zemljišča oziroma oseba, ki izvaja posest nad zemljiščem pravico od njega izterjati vračilo stroškov iz prejšnjega odstavka.

V primeru, da so odpadki nezakonito odloženi na zemljišču v lasti pravnih ali fizičnih oseb in le-ti niso podali prijave pristojnemu organu v treh mesecih od zaznave odpadkov, pristojna inšpekcija odredi odstranitev odpadkov na stroške lastnika.

Divja odlagališča 1. razreda so najbolj kritična, saj se na njih nahaja velika količina nevarnih odpadkov in zato zahtevajo takojšnjo sanacijo. Nevarne odpadke je potrebno takoj odstraniti in predati pooblaščenim zbiralcem, predelovalcem ali odstranjevalcem nevarnih odpadkov.

V primeru, da del nevarnih odpadkov na odlagališču predstavljajo **sodi z neznano tekočino**, je potrebno tokom sanacije ugotoviti, ali je na odlagališču prišlo do iztekanja tekočine v tla. V takšnem primeru je potrebno po odvozu odpadkov z odlagališča sanirati še tla pod odlagališčem na takšen način, da se vsa z izlito tekočino onesnažena zemljina odkoplje in shrani v primerne posode oziroma kontejnerje (odvisno od količine) in preda pooblaščenim zbiralcem, predelovalcem ali odstranjevalcem nevarnih odpadkov.

Če se na divjem odlagališču nahajajo **azbestni odpadki** (salonitke ipd.) je te potrebno odstraniti v skladu z Uredbo o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest (Uradni list RS, št. 34/08). Odpadni azbest, šibko vezani azbestni odpadki in odpadki, ki se jih oprijemajo azbestna vlakna morajo biti pred odstranitvijo zapakirani v vreče tako, da se prepreči sproščanje azbestnih vlaken v okolje. Za pakiranje azbestnih odpadkov je treba uporabljati vreče iz tkanin iz umetnih snovi ali iz enoslojne polietilenske folije debeline najmanj 0,6 mm, pri čemer mora biti pakiranje v nepropustno zaprtih vrečah tako, da so stiki tkanine oziroma folije zavarjeni ali zlepljeni.

Dostop do lokacije saniranega odlagališča se prepreči z ustreznimi preprekami. Zapis o lokaciji saniranega odlagališča se obdrži v bazi podatkov o odlagališčih in se ga vodi pod t.i. kritičnimi točkami, za katere je potreben občasn (na 1 do 2 leti) terenski nadzor.

Divja odlagališča 2. razreda štejemo med kritična, saj velik delež na njih odloženih odpadkov predstavljajo nevarni odpadki, zato je takšna odlagališča potrebno vsaj delno sanirati, kar pomeni, da je potrebno vse nevarne odpadke, ki se nahajajo na takšnem odlagališču odstraniti in predati pooblaščenim zbiralcem, predelovalcem ali odstranjevalcem nevarnih odpadkov. Nujno je odstraniti sode z neznano tekočino in azbestne odpadke. Preostale odpadke, če gre za gradbene odpadke, prod, jalovino ipd., se izravna z okolico in zatravi, druge nenevarne odpadke (kosovne, gospodinjske, ipd.) se odpelje na odlagališče, če pa to, zaradi tehničnih in finančnih razlogov ni možno, je potrebno z primernimi ovirami onemogočiti nadaljnje odlaganje odpadkov na divjem odlagališču, do dokončne sanacije divjega odlagališča.

Divja odlagališča 3. razreda ne štejejo med kritična, saj je količina nevarnih odpadkov na njih majhna ali pa je ni, lokacija pa ne predstavlja večjega tveganja za vire pitne vode. Če je odlagališče aktivno je potrebno preprečiti nadaljnje odlaganje odpadkov. Neaktivno odlagališče se vodi v bazi odlagališč in se ga sanira v skladu z zmožnostmi in terminskim planom sanacij.

Divja odlagališča 4. razreda so manjša po večini neaktivna odlagališča nenevarnih odpadkov, ki ne predstavljajo tveganja za vire pitne vode, zato je ključno, da se s hitro sanacijo, če to dopuščajo tehnične in finančne zmožnosti, sicer pa s postavitvijo ovir, prepreči njihov razvoj v aktivno odlagališče večjih razsežnosti.

Po odstranitvi nevarnih odpadkov z divjih odlagališč 1. in 2. razreda in njihovi delni sanaciji se preostanki odlagališča uvrščajo v 3. ali 4. razred odlagališč. Za vsa odlagališča 3. in 4. razreda (nekritična odlagališča), se določi končni datum sanacije divjih odlagališč, pri čemer se upošteva, da se prednostno zajema najbolj vidna in aktivna odlagališča.

6. AKTIVNOSTI PO SANACIJI DIVJEGA ODLAGALIŠČA

Po sanaciji divjih odlagališč se v elektronski obliki vodi bazo lokacij saniranih divjih odlagališč odpadkov, saj obstaja velika verjetnost, da povzročitelji za odlaganje odpadkov uporabijo isto mesto, kot so ga že pred tem. Za preprečitev ponovnega pojava divjega odlagališča je potrebno izvajati občasne nadzore na saniranimi mesti; najbolje enkrat letno v pomladnem času, ko so novo odloženi odpadki najbolj vidni.

1. del – terenski podatki

1. Splošno

Popisovalec (ime in priimek): _____

Datum in ura terenskega ogleda: _____

2. Geografski podatki odlagališča

Lokacija (koordinate iz GPS): Y: _____ X: _____

Dostop: _____ (Nevaren dostop, peš, terenski avto, osebni avto)

Oddaljenost od najbližje ceste po kateri lahko pelje osebni avtomobil (v metrih): _____

Oddaljenost od najbližje površinske vode (reka, potok, bajer, ...) (v metrih): _____

Opis poti do odlagališča: _____

Posebna oprema potrebna za čiščenje: _____

3. Opis odlagališča

Opaznost odlagališča: a.) odkrito b.) delno prikrito c.) prikrito

Aktivnost odlagališča: a.) polno aktivna b.) delno aktivna c.) neaktivna

Površina odlagališča – ocena (m²): _____

Višina odlagališča (m): _____

Volumen odlagališča – ocenjena količina odpadkov (m³): _____

Urejenost odlagališča: _____

4. Opis odpadkov na odlagališču

Naziv odpadka	Opis odpadka	Delež v %
KMETIJSKI / ORGANSKI	Veje, les, kompost, gnoj, mrhovina, odpadno rastlinje, zemlja, pesek, prod, jalovina, kamenje	
KOMUNALNI	Papir, karton, steklo, drobne kovine, plastika, stiropor	
KOSOVNI	Pohištvo, sedežne garniture, žimnice, bela tehnika, kolesa	
GRADBENI	Beton, opeke, vreče cementa, omet, vreče apna, keramične ploščice, gradbene kovine, ruševine	
NEVARNI	Salonitne plošče, motorna vozila, pnevmatike, asfalt, odpadna olja, barve, laki, razpršilci, akumulatorji, pesticidi in njihova embalaža, izolacija, kondenzatorji, baterije, medicinske igle, fluorescentne luči, strelivo, nevarna čistilna sredstva ter sodi z nedoločljivo vsebino	
Prepis oznak iz nalepke na sodu (oranžni ali rdeči znaki za nevarnost)		

Podpis popisovalca: _____

2. del – drugi podatki

5. Lokacijski podatki odlagališča

Parcelna številka odlagališča: _____

Katastrska občina odlagališča: _____

Ime in priimek/Naziv lastnika zemljišča: _____

Naslov in hišna številka lastnika zemljišča: _____

6. Podatki o vodovarstvenem območju

Oddaljenost od najbližjega VVO: _____

Oddaljenost od najbližjega VVO I. stopnje/vira: _____

7. Podatki o zemljišču odlagališča

Geološka podlaga lokacije odlagališča: _____

Pedološka podlaga lokacije odlagališča: _____

Oddaljenost odlagališča od površinske vode (m): _____

8. Ostalo

Oddaljenost odlagališča od najbližjega roba strnjenegega naselja (m): _____

Oddaljenost odlagališča od najbližje asfaltirane poti (m): _____

Oddaljenost odlagališča od najbližje dostopne poti (m): _____

9. Priloge (slike odlagališča, kemijska analiza odpadka, drugo)

A. _____

B. _____

C. _____

Podpis popisovalca: _____

3. del – ocena nevarnosti odlagališča

10. Stopnja obremenjenosti odlagališča

Količina nevarnih odpadkov: _____ (0–25)

Skupna količina odpadkov: _____ (0–10)

Sum, da je pod odlagališčem še več odpadkov: _____ (5)

11. Stopnja tveganja za vodne vire

Oddaljenost od VVO: _____ (0–25)

Znotraj VVO: _____ (10)

Oddaljenost do površinske vode: _____ (0–5)

12. Opaznost odlagališča

Aktivnost odlagališča: _____ (0–10)

Vidnost odlagališča: _____ (0–10)

Skupaj: _____ (0–100)

Razred odlagališča: _____ (1–4)

13. Predlog ukrepov

Razred odlagališča 1: Takojšnja odstranitev odpadkov (odvoz), izravnanje preostalih odpadkov in zatravitev

Razred odlagališča 2: Blokada dostopa, takojšnja odstranitev nevarnih odpadkov, postopni odvoz ostalih odpadkov, izravnanje preostalih odpadkov in zatravitev

Razred odlagališča 3: Delni odvoz odpadkov, izravnanje preostalih odpadkov in zatravitev

Razred odlagališča 4: Izravnanje odpadkov in zatravitev

Podpis popisovalca: _____